

A meghátrálás politikája – Németh Zsolt a feltartott kézről, az aradi szoborról és a magyarigazolványról (Heti Válasz)

A meghátrálás politikája - Németh Zsolt a feltartott kézről, az aradi szoborról és a magyarigazolványról

Halász Csilla

Újabb visszalépéseket tartalmaz az az egyezség, amelyet a státustörvény végrehajtásáról írt alá Bukarestben szeptember 23-án Medgyessy Péter magyar és Adrian Nastase román miniszterelnök. Németh Zsolt korábbi államtitkár, az Országgyűlés külügyi bizottságának elnöke szerint nemzetpolitikai kérdésekben gyakran a román álláspont érvényesül a magyarral szemben.

A státustörvény végrehajtásáról szóló egyezség aláírását Romániában diplomáciai győzelemként értékelték. Feltételezhető, hogy amennyiben Románia elérte, amit akart, Magyarországnak sokat kellett engednie. Vagyis ami odakint siker, itthon esetleg kudarc.

Ez nem feltétlenül igaz. Ugyanilyen diplomáciai győzelemként ünnepelte a román kormány a két évvel ezelőtti Orbán-Nastase-megállapodást is. Nem gondolom, hogy a szomszéd országok esetében feltétlenül veszít az egyik, ha a másik eredményt ér el. A reális kompromisszumok mind a két országnak nyereséget jelentenek.

Az aláíráskor rendkívül élesen bírálta Nastase román miniszterelnök az Orbán-kormányt. Azt mondta, végre sikerült helyrehozni az előző ciklus idejéből származó hibákat, amelyek megterhelték a kétoldalú kapcsolatokat. Medgyessyt pedig megdicsérte: nagy bölcseségről tett tanúbizonyosságot, hogy a megállapodást aláírta. Kellemetlen lehet ez a bírálat az Orbán-kormány volt tagjainak.

A román kormányfő bírálata a jelenlegi magyar kormányra kell hogy kellemetlen legyen, hiszen Nastase megdicséri Medgyessyt, mert alapvető szomszédsági és nemzetpolitikai kérdésekben a román álláspont érvényesül a nem létező magyar külpolitika ellenében.

Medgyessy Péter romániai útja miatt kavart ekkora vihart? Mi változott júniushoz képest, amikor - uniós elvárásokra hivatkozva - módosították a státustörvényt?

A mostani státusegyezség jóval több megszorítást tartalmaz, mint a júniusi változat. A Medgyessy-kormány elfogadta, hogy a magyarigazolványok formáját meg kell változtatni. Rögzítették, hogy a dokumentum a szülőföldön igénybe vehető támogatásoknál egyáltalán nem használható (a törvény csak azt mondta ki, hogy az igazolvány Magyarországon jogosít kedvezményekre). Az oktatási-nevelési támogatást csak az úgynevezett iskolaalapítványon keresztül lehet folyósítani a romániai magyar családoknak.

Kovács László külügyminiszter tagadta, hogy levennék a magyarigazolványról a Szent Koronát.

A változtatás igénye az egyezségben benne van. Kovács László egyébként egymásnak szögesen ellentmondó nyilatkozatokat tett a kérdésben. Korábban azt mondta: a már kiadott igazolványokhoz nem nyúlnak, az újakról viszont le fogják venni a koronát. Ezért ezeknek a nyilatkozatoknak a szavahihetősége megkérdőjelezhető.

A koronát nemcsak a szomszéd államok vezetői, hanem uniós politikusok is kifogásolták. Erik Jürgens holland jogász teátrális mozdulattal emelte a magasba a magyarigazolványt júniusban az Európa Tanács parlamenti közgyűlésén, s azt mondta, amíg így fest, amíg útlevele hasonlít, és rajta van a korona, addig elfogadhatatlan.

Erik Jürgens az Európa Tanácsnak készített jelentést a státustörvényről. Ebben a koronával kapcsolatban semmifajta javaslatot nem fogalmazott meg. De ha megfogalmazott volna, a felvetését akkor is lehetne vitatni. Az pedig teljes mértékben érdektelen, hogy magánemberként Erik Jürgens mit gondol a magyarigazolványok külleméről.

Azt nyilatkozta: a legnagyobb meglepetést a Medgyessy-Nastase-megállapodásban a reciprocitás elvének rögzítése jelentette.

Annyit jelent: én annyi jogot adok a te kisebbségednek, amennyit te adsz az én kisebbségemnek. Nem tudom mire vélni, hogy ennek a jogelvnek a rögzítéséhez hozzájárult a magyar kormányzat. Ez a két világháború közötti kisebbségi joggyakorlatban elfogadott volt, de a modern európai jogfejlődés világossá tette, hogy a kisebbségek jogait nem lehet függővé tenni egy másik ország belpolitikai körülményeitől.

Miért gondolja, hogy ennek a jogelvnek a rögzítése egy kétoldalú megállapodásban hátrányos a határon túli magyarokra nézve?

Azzal egyetértek, hogy meg kell oldani a magyarországi kisebbségek parlamenti képviseletét, de ennek semmi köze ahhoz, hogy Románia biztosítja-e ugyanezt a lehetőséget az ottani magyaroknak. Megjegyzem, hogy az RMDSZ saját jogon, pártként is bejutott a román parlamentbe. Nastase már meg is fogalmazta: követeli a magyarországi románok országgyűlési képviseletét, mert a romániai magyaroknak már van parlamenti képviseletük.

Markó Béla RMDSZ-elnök is támogatta az aláírást, és - utalva arra, hogy a támogatások a kezdet kezdetétől akadoznak - hozzátette: a legszebb megfogalmazásoknál is többet ér, ha a kedvezmények igénybe vehetők.

Semmilyen visszamutogatásnak nincs létjogosultsága. Az oktatás-nevelési támogatások folyósítása az Orbán-kormány idején megkezdődött, de csak magyarigazolvánnyal lehetett igényelni. A törvény szerint azonban a magyarigazolványhoz csak 2002-től lehetett hozzájutni. Elkülönítettünk 1,2 milliárd forintot, s amit ebből oktatás-nevelési támogatásra nem lehetett fölhasználni, azt az Illyés Közalapítvány határon túli támogatásokra fordította.

Miközben az Orbán-kabinet mindent megtett, hogy megnyerje politikájának a határon túli magyarokat, Markó Béla a jelenlegi kormánnyal ápol jobb kapcsolatokat, részt vesz az MSZP rendezvényein. Nem csalódás ez önnek?

A határon túli magyarokat - és így az RMDSZ vezetését is - árnyaltan kell megítélnünk, hiszen kényszerhelyzetben vannak. Az ő számukra a mindenkor magyar kormány a támasz. Ha nem élvezik a támogatást, akkor a mozgásterük a szomszédos országokban is látványosan csökkenhet. Ezért téves az az értékelés, hogy az RMDSZ a szocialista oldalra állt. Az RMDSZ összetett képződmény, amelybe a Tőkés László-féle szárny is beletartozik. Az Orbán-kormánynak az volt a fő törekvése, hogy minden irányzattal ápolja a kapcsolatokat, legyenek a legitim vezetés részei vagy egy politikai alternatíva megjelenítői.

Az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács a Medgyessy-Nastase-megállapodás aláírása előtt felhívta a figyelmet az Európa Tanácsnak arra az ajánlására, amely a nemzeti alapú kulturális és regionális autonómiákat pozitív megoldásként javasolja. Elképzelhetőnek tartja, hogy a közeljövőben autonómiát kapjanak a határon túli magyarok?

Az autonómia megvalósításának ma lényegesen jobb az esélyei, mint korábban bármikor. Nemcsak a nemzetközi feltételrendszer változott kedvező módon az elmúlt időszakban, hanem

az egyes szomszédos országok hozzáállása is. A Vajdaságban törvény született az etnikai autonómiákról, és létrejött a vajdasági Magyar Nemzeti Tanács. Ma már nem arról folyik a vita, hogy lehet-e létrehozni autonómiát, hanem arról, hogy mi legyen a hatásköre. Erdélyben az autonómia jegyében született meg a magyar közképviselő. Egyik legfontosabb dokumentuma az 1993-as kolozsvári határozat, ami az RMDSZ törekvéseit mind a mai napig meghatározza. Ebbe illeszkedik az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács létrehozására irányuló kezdeményezés is. A magyar diplomácia történelmi esélyt szalaszt el, ha ezekhez a kezdeményezésekhez nem nyújt hathatós támogatást. Természetesen nincsenek illúzióim, hiszen a magyar diplomácia nemhogy az autonómiát nem vállalta föl, de a szomszédok kifogásainak azonnal utat is enged. Ez történt az aradi Szabadság-szobor esetében.

Az aradi Szabadság-szobor helyett egy szoborpark felállítását javasolja a román vezetés. Sokak szerint ez emlékeztet a nagytényi munkásmozgalmi szoborparkra, amely lényegében a szocialista műalkotások temetőjeként működik.

A román kormányfő rendkívül megalázó helyzetbe hozta Magyarországot, hogy az aradi önkormányzat döntése és az RMDSZ-szel kötött megállapodás ellenére megakadályozta a szobor fölállítását. Érthetetlennek tartom a magyar külügyminiszter kijelentést, hogy támogatja a románok által cserébe ajánlott szoborpark létrehozását. Ez a megoldás vészesen emlékeztet arra, amikor az előző román kormány idején a magyar egyetemmel szemben a Petőfi-Schiller multikulturális egyetemnek az alternatíváját állították. Nagyon nehezen tudom elgondolni, hogy mely szobrok között állna a Szabadság-szoborcsoport. Minden bizonnyal a kolozsvári polgármester is szívesen fölajánlaná a kolozsvári Mátyás-szobrot egy ilyen "múzeumba". Ezért is tartom nagyon veszélyesnek a magyar külügyminiszter hozzáállását.

Romániában választások lesznek a jövő évben. Vannak, akik szerint ennek is köze van az ön által emlegetett "gesztuspolitikához", amelyben Magyarország egyoldalú engedményeket tesz. S esetleg ezt Nastase a 2006-os magyar parlamenti választások előtt viszonzani fogja.

A szomszédos országokban, így Romániában is a választási kampány felértékeli a magyar kérdést. Emlékeztetnék arra, hogy a magyar-román alapszerződés aláírására, a Horn-Iliescu-paktumra 1996 szeptemberében került sor.